

GRONINGEN VAN BOVEN

An aerial photograph of a Dutch village, likely De Oostvaardersplassen, showing a cluster of traditional houses with red-tiled roofs nestled between a winding river and a grassy field. Wind turbines are visible in the distance under a clear sky. The text 'GRONINGEN VAN BOVEN' is overlaid in large white letters at the top.

Groningen from the sky

Photographed by Koos Boertjens

Inhoud

Contents

6

46

18

58

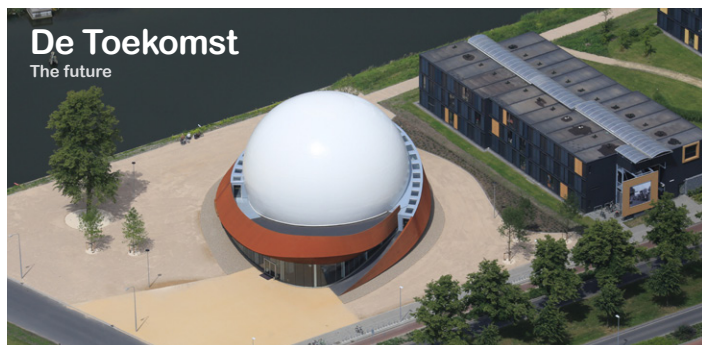

32

72

Colofon / Colophon

Fotograaf / photography: Koos Boertjens

Piloten / aviators: Tom van der Meulen en Matan Izhar

Vormgeving, layout en beeldresearch / design, layout and photoresearch: Ruurd de Boer, DBD design

Teksten / text: Bill Mensema

Eindredactie / edited by: Anton Scheepstra

Dank aan / thanks to Jannie Kroes, Lilian Zielstra

Druk / print: Koninklijke Van Gorcum, Assen

© 2014 Koos Boertjens & Uitgeverij Passage, Groningen

ISBN 97890 5452 290 4

NUR 520

© 2014 Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

© 2014 All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photo-copying, recording or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

Voorwoord

Groningen van boven. Groningen vanuit de lucht. Groningen zoals we het kennen maar zelden zien. Kronkelende rivieren, rechte kanalen, akkers en weilanden, snelwegen en landweggetjes, klei en zee, dorpen en boerderijen. En vanzelfsprekend ook de stad. Want Groningen is Stad en Ommeland, twee verschillende maar complementaire grootheden, die samen de provincie vormen, samen de provincie zijn.

Groningen is een wonderlijk, weemoedig gebied. Niet voor niets blijven fotografen, schilders en dichters het telkens weer vastleggen, met alternerende zware en lichte kleuren, zoals het land is, zoals het land voelt.

Dit boek biedt een uniek perspectief. Het is een blik vanuit het zwerk. Het is een blik die ook een overzicht toont en verbanden blootlegt. Er is een verhaal in te zien – niet compleet en zonder einde – van land en zee, van mensen en dieren, en hoe de Groningers in de loop der tijd hun wereld hebben vormgegeven.

Op de grond is het niet altijd goed waarneembaar. Soms moet je afstand nemen om het beter te zien.

Soms moet je de lucht in om de volle schoonheid van Groningen te ervaren.

Introduction

The Dutch province of Groningen from above. Groningen from the sky. Groningen as it is known but rarely seen. Winding rivers, straight canals, fields and pastures, highways and country lanes, clay and sea, villages and farms. And of course the City. Because Groningen is Country and City, two different but complementary quantities, which together form the province.

Groningen is a beautiful, wistful area. This is the reason why photographers, painters and poets try to capture it time and time again, with alternating heavy and light colours. As Groningen is. As it feels.

This book offers a unique perspective. It is a view from the sky. It is a look that also reveals an overview and connections.

There is a story to see – not complete and without end – of land and sea, of people and animals, and how the people of Groningen have shaped their world in the course of time.

On the ground you cannot always see it well. Sometimes you need some distance to get a better picture.

Sometimes you have to get up in the sky to experience the full beauty of Groningen.

Wad en Land

Mud flat and land

An aerial photograph of the Wadden Sea landscape. The image shows a complex network of dark, winding tidal channels (gullies) that meander through vast, light-colored sand flats. The sand flats have a textured, cracked appearance, likely due to the drying process. The overall scene is a mix of dark, reflective water and dry, sandy terrain, creating a high-contrast, organic pattern.

De provincie Groningen ligt aan de Waddenzee, een door de noordelijk gelegen Waddeneilanden van de sterke Noordzeestromingen afgeschermd watergebied.

Kenmerkend voor de ondiepe Waddenzee zijn de sandplaten die tijdens eb droogvallen. Door de zee meegevoerde zand en klei blijven daar dan liggen, terwijl het laaggevallene water in de omringende geulen wacht op het volgende vloedgetijde. Zodra zo'n grondafzetting ook bij hoogwater droog blijft, kan men de vruchtbare bodem omdijken en bewerken.

In vroegere tijden bouwde men drie dijken: de Waker, de Slaper (de reservedijk erachter) en de Dromer, de dijk waarachter het altijd veilig was.

The province of Groningen borders on the Wadden Sea, a shallow sea that is protected from the strong North Sea currents by the Wadden Islands.

Characteristic of the Wadden Sea are the sand plates which fall dry during low tide. When the water retreats, bits of sand and clay remain there, while low water in the surrounding gullies waits for the next flood tide.

Once such a ground deposition remains dry at high tide, you can create a dike around it and cultivate the fertile soil.

In the old days people built three dikes: the Keeper, the Sleeper (a reserve dike) and the Dreamer, the dike behind which it was always safe.

Landaanwinning

Bij vloed voert de zee slib aan. Wanneer het water zich weer terugtrekt, blijft er steeds een beetje liggen. Dit is nieuwe modder. Nieuwe klei. Zo ontstaan de kwelders. Zo ontstaat het vruchtbare land.

Land reclamation

At high tide, the sea moves sludge to the shore. When the water withdraws, it leaves a little behind. This is new mud. New clay. This way salt marshes are shaped. And so – eventually – the fertile land is created.

Termunterzijl/Dollard

Aanvankelijk was visserij een belangrijke vorm van levensonderhoud. Eeuwenlang voeren kotters vanuit havens zoals die van Termunterzijl de zee en de Dollard op, om daar vis en garnalen te vangen.

Initially, fishing was an important form of living. For centuries cutters would sail from ports such as the one of Termunterzijl to the sea and the outland water bosom of the Dollard to catch fish and shrimp.

Wierden

Stevige kwelderwallen en natuurlijke verhogingen op uitlopers van de Hondsrug werden door mensen aangevuld tot wierden, die bij hoogwater droog bleven. Het vee graasde in het laagland en op de wierde verbouwde men granen, zaden en bonen.

Solid salt marsh walls and natural increases on foothills of the Hondsrug formed the base of the Wierden hills, which at high tide remained dry.

The cattle grazed in the lowlands while on the hill grains, seeds and beans were produced.

Centrum

Dominerend boven de bedrijvige stad is de bijna 100 meter hoge Martinitoren, ook wel d'Olle Grieze genoemd vanwege de kleur van het Bentheimer zandsteen waaruit de toren is opgetrokken.

Met mooi weer is de toren tot ver in het Ommeland te zien.

Centre

Dominating above the bustling city is the almost 100 meter high Martini Tower. It is also called The Old Grey, due to the colour of Bentheimer sandstone which was used to build it.

On sunny days, the tower is even seen in the coastal region.

Sport

In de provincie Groningen zijn er zo'n 1350 verenigingen die zich wekelijks bezighouden met sport. Buiten of indoor, op het water of op de velden. Soms hoort men het gejuich mijlenver als er net gescoord is, zoals bij een thuiswedstrijd van FC Groningen.

Sports

In the province of Groningen, there are about 1350 associations weekly dealing with sports. Outdoor or indoor, on the water or on the fields. Sometimes one hears the cheering miles away, as is the case with home games of FC Groningen.

Plaatsen

Places

Schutblad voor

Landbouw, gemeente Eemsmond

Schutblad achter

UMCG met binnenstad

- 1 Villa Hoogheem, Nieuwolda-Oost
- 3 De bovenkamer van Groningen
- 4 Groninger Museum

Wad en Land

- 6 Waddenzee
- 8 Zeehonden op zandplaat
Geulen in het wad
- 9 Eilandje De Hond bij Delfzijl
Punt van Reide
- 10 Dijk aan de Waddenkust
Landaanwinning bij Noordpolderzijl
- 11 Termunterzijl
Dollardkust
- 12 Lauwersoog
- 14 Aduarderzijl
- 15 Reitdiep
- 16 Gemaal De Waterwolf, Electra
- 17 Reitdiep bij Wierumerschouw

Van klei naar steen

- 18 Weiwerd
- 20 Dorkwerd
Marsum
- 22 Fraeylemaborg, Slochteren
Menkemaborg, Uithuizen
- 23 Nienoord, Leek
Klooster, Ter Apel
- 24 Bourtange
- 26 Oldehove
- 27 Oude Pekela
- 28 Westerwijtwerd
Stitswerd
Onderdendam
- 30 Noordelijk landschap
Smeerling
- 31 Slaperdijk bij Uithuizermeeden
Boerderij bij de Dollard

Stad

- 32 Binnenstad
- 34 Hoge der A tijdens WinterWelvaart
- 35 Noorderhaven
- 36 Martiniker
Der Aa-kerk
- 37 Provinciehuis en Prinsentuin
- 38 Hoofdstation
Heresingel
- 39 Nieuwe Kerk
- 40 Kermis op de Grote Markt
- 41 Noorderplantsoen tijdens Noorder-
zon
Poelestraat
Stadsschouwburg
- 42 Schildersbuurt en Kostverloren
De Hunze, Beijum
- 43 Reitdiephaven
- 44 Damsterplein en Oosterhaven
- 45 Westerhaven
Tasmantoren, Oosterhoogebrug
Julianaplein

Ommeland

- 46 Langebosch Meer, Wildervank
- 48 Bellingwolde
Nieuwolda
- 49 Stadskanaal
- 50 Winschoten
- 52 Middelstum
Openluchtmuseum Het Hooge-
land, Warffum
- 53 Appingedam
Delfzijl
- 54 Romaanse kerk, Midwolde
Voormalige Eexterkerk, Scheemda
Berlagehuis, Usquert
Sint-Willibrorduskerk, Sappemeer
- 55 Museum Stoomgemaal bij
Winschoten
Heveskes

- 55 Koepelkerk, Sappemeer
Westerdijkshorn
- 56 Huizinge
Garnwerd

Economie

- 58 Chemiepark, Delfzijl
- 60 Landbouw
- 61 Koolzaadvelden bij Oostwold
Bloembollenvelden bij Uithuizer-
meeden
- 62 Kastuinbouw bij Hoogezand-
Sappemeer
- 63 Scheepswerfen aan het Winscho-
terdiep
- 64 Pompinstallatie voor gas bij Zuid-
wending
Industrie Veendam
- 65 Suikerfabriek, Hoogkerk
- 66 Avebe bij Ter Apelkanaal
- 67 Groningen railport, Veendam
Stationsgebied Groningen
- 68 Offshore Eemshaven
Eemshaven
- 70 Academiegebouw Rijksuniversiteit
Groningen
DUO-gebouw, Groningen
UMCG (Universitair Medisch Cen-
trum Groningen)
Martini Ziekenhuis, Groningen
- 71 Zernike Campus, Groningen

Ontspanning

- 72 Hoornsedijk bij het sluisje
- 74 Pieterburen
- 75 Zeehondencrèche
- 76 Zoutkamp
Lauwersmeer
- 77 Zeilboot bij de Schermdijk Delfzijl
Cruiseschip van de Meierwerf in
Papenburg (D) en de boot van de
Borkumlijn op de Eems

- 78 DelfSail
- 79 Haven Delfzijl
- 80 Hockey- en tennisbanen, Haren
Roeivereniging de Hunze in de
Zuiderhaven, Groningen
Kardinge sportcomplex, Groningen
- 81 Euroborg tijdens wedstrijd
FC Groningen-Ajax
- 82 Hoornseplas, Hoornsemeer,
Paterswoldsemeer
- 83 Nienoord, Leek
Drafbaan, Groningen

De toekomst

- 84 Infoversum, Groningen
- 86 Blauwestad
- 88 Meerstad
- 89 Ciboga-terrein, Groningen
Suikerunieterrein, Groningen
- 90 Waterbergingsgebied de
Onlanden
Ter Borch en Paterswoldsemeer
- 92 Boerderij met zonnepanelen
Erfgoedpark De Toekomst,
Scheemda
Aardbevingschade, Leermens
- 93 Fontana, Bad Nieuwesches
Elektriciteitscentrale Eemshaven
- 94 Gaswinningslocatie bij Slochteren
Gasmolecule op A7 nabij
Slochteren
Windmolens nabij Eemshaven
- 95 Ruiten Aa bij Jipsinghuizen

Groningen van boven presenteert de mooiste luchtfoto's van de provincie Groningen. In een aantal thema's vertelt dit boek op unieke wijze het verhaal van Groningen. Zo komen wonen, de natuur, werk en ontspanning voorbij.

Met de piloten Tom van der Meulen en Matan Izhar maakte fotograaf Koos Boertjens diverse vluchten vanaf vliegveld Oostwold om speciale momenten vast te leggen. De Slag om Bourtange is zo'n moment en de voorkant van dit boek toont de aanloop naar de slag en de duizenden toeschouwers die naar dit schouwspel kwamen kijken. Maar ook Winterwelvaart, DelfSail, Koningsdag, Noorderzon en de voetbalwedstrijd FC Groningen – Ajax zijn enkele van de evenementen die in dit boek zijn vastgelegd.

Groningen van boven geeft een levendige, uitgebreide en uitzonderlijk mooie kijk op de provincie Groningen. Alles is gefotografeerd vanuit de lucht, dus vanuit een positie zoals je de provincie zelden ziet. Dit is een boek waar je lang in kunt blijven kijken.

Koos Boertjens (1950) is sinds 2008 werkzaam als luchtfotograaf. Hij werkt onder meer voor Groningen Seaports, RWE, Nuon, Vopak, BAM en de provincie Groningen.

Eerder verscheen van hem een boek met luchtfoto's van het waddengebied, *Een kleine ijstijd aan het wad*.

Groningen from the sky presents the most beautiful aerial photos of the Dutch province of Groningen. Using themes exploring the way of life, nature, work, leisure and so on, this book tells the story of Groningen in a unique way.

Together with pilots Tom van der Meulen and Matan Izhar, photographer Koos Boertjens made various flights from Oostwold Airport to capture special moments, such as the Battle of Bourtange. The cover of this book shows the beginning of it and the thousands of spectators who watched this remarkable re-enactment. Other events include the winter festival WinterWelvaart, Kingsday, performing arts festival Noorderzon, maritime festival DelfSail and the football match FC Groningen – Ajax.

Groningen from the sky offers a lively, comprehensive and exceptionally beautiful view on the province of Groningen. Everything is photographed from the sky, a very rare perspective. The result is a picture book you will enjoy for a long time.

Since 2008, Koos Boertjens (1950) is an aerial photographer, commissioned by companies and institutions such as Groningen Seaports, RWE, Nuon, Vopak, BAM and the provincial council. His previously published book *A Minor Ice Age Of The Wadden Sea*, contains aerial photographs as well.

UITGEVERIJ *Passage*